

DELÅRSRAPPORT
2026-08-31

Social- och arbetsmarknadsnämnden

Social- och arbetsmarknadskontoret

INNEHÅLL

SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSKONTORET	4
Perioden som gått	4
Ekonomi	5
Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål samt uppföljning av verksamhetens grunduppdrag	8
Framtiden	12
BILAGA 1	13
Sammanställning av mål, indikatorer och nyckeltal.....	13

SOCIAL- OCH ARBETSMARKNADSKONTORET

Perioden som gått

- Arbetet med det ekonomiska underskottet och att skapa förutsättningar för budget i balans har varit högt prioriterat under perioden. Fokus har legat på att sänka placeringskostnaderna för barn och unga.
- Omställningen till socialtjänstlagen (2025:400) pågår i samtliga verksamheter och integreras i det dagliga arbetet genom utveckling och anpassningar för att möta behoven hos de målgrupper verksamheterna är till för.
- Kontoret har deltagit i SKR:s lärprocess som syftar till att stötta kommunerna i omställningen till socialtjänstlagen. Identifierade utvecklingsområden från första träffen är insatser utan behovsprövning inom äldreomsorgen, se över hur AI i dokumentation kan användas samt utveckla samverkan mellan socialtjänst, skola och fritid.
- Sala kommun har av Utbetalningsmyndigheten valts ut som pilotkommun i arbetet med att motverka välfärdsbrott och felaktiga utbetalningar. Enheterna som berörs är Biståndsenheten och Ekonomiskt bistånd. Första steget i piloten är att ta fram och testa arbetssätt, tekniska lösningar och samverkan i praktiken.
- Verksamheten har beviljats totalt åtta statsbidrag. Medlen kan användas till vissa placeringskostnader, föräldraskapsstödande insatser, förebyggande arbete och tidiga insatser inom områdena välfärdsbrottslighet, kriminalitet och våld i nära relation.
- Inom pilotprojekt samsjuklighet Region Västmanland Velfärd har kontoret beviljats medel i form av kostnader till en processledare för att kunna implementera Bostad först. Bostad först är en evidensbaserad modell för att hjälpa långtidshemlösa till egen bostad med eget kontrakt.
- Alla chefer har utbildats i kontinuitetshantering genom projektet civilt försvar och krisberedskap. Arbetet pågår med att ta fram kontinuitetshanteringsplaner ute på enheterna.
- Genom statsbidrag finns nu ett skolsocialt team. Syftet med teamet är att förebygga skolfrånvaro, stärka tryggheten och öka elevernas närvaro. Arbetet sker i samverkan mellan skola och socialtjänst för tidiga insatser.
- I länsipiloten *Samverkan för barn och ungas bästa i Västmanland* pågår arbete med att stötta verksamheterna i utveckling och uppföljning av insatser utan behovsprövning, framtagande av digitalt föräldraskapsstöd och information till barn och unga om socialtjänsten. Piloten arbetar med att ta fram två länsgemensamma rutiner vid oro för ofödda barn samt för tidig upptäckt och tidigt stöd.
- Regeringen har fattat beslut om aktivitetskrav för de som uppbär försörjningsstöd och trädde i kraft 1 juli. Kontoret har påbörjat arbetet med att skapa individanpassade aktiviteter och åtgärder som stärker den enskildes möjligheter till arbete och självförsörjning. Exempel på aktiviteter är arbetsplatsförlagda aktiviteter och praktik, jobbsökaraktiviteter, språkinsatser och andra arbetsförberedande insatser.
- Gällande implementering av IBIC (individens behov i centrum) så har tre handläggare på Biståndsenheten utbildats till IBIC processledare, de har sedan utbildat arbetsgruppen.
- Verksamheten har arrangerat Blås Grönt som är en drogförebyggande kampanj där ungdomar blåser i en alkometer för att visa nykterhet och vinna priser. Arrangemanget ägde rum under valborg och 203 ungdomar deltog vilket är en ökning med 81 ungdomar mot förra året.
- Testperiod av den digitala relations- och föräldrastödsappen. Vid uppföljning av nyttjande av appen framkommer att det är 164 personer som är anslutna till appen och att det ökar med ca 5–10st per månad vilket ses som en normal nyttjande och utveckling. En större ökning förväntas ske i samband med kommande marknadsföring genom skola och förskola.
- Under perioden har Anhörigcentrum startat nya anhöriggrupper till exempel NPF grupp (neuropsykiatriska funktionsnedsättningar) samt efterlevnadsgrupp. De har även förbättrat möjligheten för anhöriga att delta i gruppverksamheten genom att anhörigstödjare samtidigt gör olika aktivitet med brukaren den tiden då gruppverksamheten pågår.

Uppföljning av beslutade uppdrag, Beslutspunkter KF § 73 2025-06-16

- Styrelse och nämnder ska kontinuerligt arbeta för att effektivisera verksamheterna med bibehållen kvalitet.

Detta uppdrag har verksamheten hanterat genom ett systematiskt arbete tillsammans med ledning och controller för att verksamheternas resurser ska användas ändamålsenligt och kostnadseffektivt. Konkreta åtgärder har beskrivits i dokumentet Budget i balans samt i månadsuppföljningar. Stort fokus har legat på att avsluta konsulentstödda familjehem för att i stället kontraktera egna familjehem.

- Social- och arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att arbeta särskilt med förebyggande och tidiga insatser. Familjecentral i Sala kommun är en viktig del.

Verkställighet av uppdraget har skett genom att verksamheten tillsammans med övriga samverkanspartners i nuvarande familjecentralsliknande verksamheten arbetat med att kunna öppna en fullskalig familjecentral. Arbeta pågår med att ta fram förslag på hyreskostnader utifrån den tilltänkta lokalen och de ombyggnationerna som krävs. Ett samverkansavtal håller på att färdigställas. Vid bokslut kan genomförandet av uppdraget beskrivas ytterligare.

- Social- och arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att tillsammans med övriga kommunala kontor identifiera övriga områden för samverkan med anledning av den nya socialtjänstlagen.

Detta område har verksamheten hanterat genom att bland annat arbeta med en kommunövergripande Barnkonsekvensanalys där mål och syfte är att lägga fram förslag på kommunövergripande åtgärder för att kunna jobba förebyggande och tillgängligt med stöd för barn och unga där alla kontor finns med. Verksamheten har även varit delaktig i framtagande av Friluftsplanen med koppling till förebyggande faktorer för folkhälsa samt tillgänglighet för alla målgrupper. Verksamheten har även anställt medarbetare till skolsociala teamet tillsammans med skolan.

- Social- och arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att intensifiera arbetet med att få fler personer som står långt från arbetsmarknaden i egen försörjning, genom stärkta samverkansinsatser med näringsliv, civilsamhälle och andra myndigheter.

Verkställighet av detta uppdrag har skett genom en medveten utveckling av verksamhetens interna arbetssätt och stärkta externa relationer. Samverkan mellan Arbetsmarknadsenheten (AME) och Ekonomiskt bistånd har fördjupats och trepartssamarbetet med Arbetsförmedlingen har skapat en mer sammanhållen och effektiv kedja av stöd för de grupper som står allra längst från arbetsmarknaden. Parallellt med detta har matchningsarbetet utvecklats mot mer flexibla, individanpassade insatser och utökad samverkan med näringslivet, med ett tydligt fokus på kompetensförsörjning.

EU-PROJEKT

Målgruppen för projektet Vägen till arbete är personer som står långt från arbetsmarknaden och som har behov av parallella och samordnade insatser för att göra en stegförflyttning mot långsiktig egen försörjning. 80% av deltagarna upplever sig ha gjort en stegförflyttning och 85% av deltagarna upplever att de fått sin kompetens synliggjord. Alla deltagare genomgår kartläggning/validering av tidigare yrkes- och/eller studieerfarenheter. Projektet har pågått i 20 månader och de flesta deltagarna i projektet upplever både en fysisk och psykisk förbättring av sitt mående. Genom tydlig matchning, intervjuutbildning, förberedelser och tät dialog med arbetsgivare har projektet lyckats skapa fler praktikplatser. Av de deltagare som avslutats hittills har fler gått vidare till arbete, studier och arbetsmarknadsanställning efter praktik.

Ekonomi

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Budget jan-aug 2026	Utfall jan-aug 2026	Avvikelse	Budget 2026	Helårsprognos 2026	Avvikelse
Externa intäkter	-16 578	-14 794	-1 784	-24 865	-29 153	4 288
Interna intäkter	-473	-634	161	-710	-829	119
Summa intäkter	-17 051	-15 428	-1 623	-25 575	-29 982	4 407

Tkr	Budget jan-aug 2026	Utfall jan-aug 2026	Avvikelse	Budget 2026	Helårsprognos 2026	Avvikelse
Köp av huvudverksamhet, bidrag	45 491	51 980	-6 489	68 233	77 366	-9 133
Personalkostnader	80 209	79 328	881	120 308	124 064	-3 756
Övriga kostnader	5 173	4 062	1 111	7 759	7 200	559
Interna kostnader	9 177	9 498	-321	13 765	14 508	-743
Summa kostnader	140 050	144 868	-4 818	210 065	223 139	-13 074
Resultat	122 999	129 440	-6 441	184 490	193 157	-8 667

PERIODENS RESULTAT

Totalt -6,4 mnkr

De externa intäkterna avviker negativt med 1,7 mnkr. Avvikelsen förklaras främst av att intäkterna för statsbidrag följer verksamhetens kostnader, som under perioden varit lägre än budget. Köp av huvudverksamhet, bidrag avviker negativt med 6,5 mnkr där placeringskostnader för barn och unga står för underskottet. Förändringen i semesterlöneskulden påverkar periodens resultat, när det gäller personalkostnader, positivt med 1,5 mnkr. Vilket gör att personalkostnaderna avviker positivt med 0,8 mnkr vid delåret. Övriga kostnader avviker positivt i delåret med ca 1,1 mnkr vilket beror på lägre kostnader än budgeterat.

ÅRSPROGNOS

Totalt -8,7 mnkr

De externa intäkterna förväntas bli ca 4,3 mnkr högre än budgeterat. Fler statsbidrag från staten än vad som fanns med i planen vid budgeteringen är främsta anledningen till avvikelsen.

Den beräknade kostnadsavvikelsen är -13 mnkr. Den största delen, -9,1 mnkr, beror på högre kostnader för köp av huvudverksamhet och utbetalda bidrag. Därutöver står -3,7 mnkr för personalkostnader, inklusive kostnader för familjehem i egen regi (arvoden och ersättningar). De interna kostnaderna förväntas bli ca 0,7 mnkr högre än budgeterat. Avvikelsen förklaras till största delen av för lågt budgeterade lokalhyror. De övriga kostnaderna förväntas bli ca 0,6 mnkr lägre än budgeterat.

ÅRSPROGNOS I JÄMFÖRELSE MED PERIODENS RESULTAT

Om periodens resultat för externa intäkter räknas om till helår så uppstår en avvikelse. Det beror på att det förväntas uppkomma mer kostnader kopplade till statsbidrag och därmed mer intäkter, mot hösten och slutet av året.

Personalkostnaderna förväntas bli högre under hösten och mot slutet av året. Även förändringar i semesterlöneskulden påverkar kostnadsutfallet. Detta medför en avvikelse mellan periodens resultat och årsprognosen.

Om periodens resultat för övriga kostnader jämförs med årsprognosen så uppstår en avvikelse, det beror på att kostnader som till exempel tillfälligt inhyrd personal förväntas öka under hösten.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Budget jan-aug 2026	Utfall jan-aug 2026	Avvikelse	Budget 2026	Helårsprognos 2026	Avvikelse
Nämnd och styrelseverksamhet	910	850	60	1 365	1 303	61
Arbetsmarknad och Integration	12 264	10 800	1 464	18 395	15 550	2 845
Individ och Familjeomsorg	83 171	92 053	-8 882	124 751	137 705	-12 954

Tkr	Budget jan-aug 2026	Utfall jan-aug 2026	Avvikelse	Budget 2026	Helårsprognos 2026	Avvikelse
Omsorg om äldre och funktionshindrade	5 926	6 514	-591	8 889	9 354	-456
LSS-verksamheter	20 728	19 221	1 507	31 091	29 244	1 847
Summa	122 999	129 440	-6 441	184 490	193 102	-8 667

PERIODENS RESULTAT

För perioden redovisas ett underskott på 6,4 mnkr jämfört med budget. Den största negativa avvikelsen återfinns inom Individ- och familjeomsorgen med 8,9 mnkr. Högre kostnader för placeringar av barn och unga samt högre kostnader för ekonomiskt bistånd är orsaken till avvikelsen. Även Omsorg om äldre och funktionshindrade visar ett underskott på 0,6 mnkr. Den negativa avvikelsen motverkas delvis av positiva avvikelser inom Arbetsmarknad och integration med ca 1,5 mnkr samt LSS-verksamheter med 1,5 mnkr.

ÅRSPROGNOS

Helårsprognosen visar ett underskott på 8,7 mnkr jämfört med budget. Det största prognostiserade underskottet återfinns inom Individ- och familjeomsorgen 13,0 mnkr. Precis som för periodens resultat så orsakas avvikelsen i årsprognosen av högre kostnader för placeringar av barn och unga samt högre kostnader för ekonomiskt bistånd. Positiva prognoser inom Arbetsmarknad och integration på 2,8 mnkr samt LSS-verksamheter på 1,8 mnkr minskar det totala underskottet.

ÅTGÄRDER FÖR BUDGET I BALANS

Åtgärd	Status	Kommentar	Effekt 2026, tkr
Sänka kostnader för placeringar BoU	Genomförd och i prognos	Statsbidrag	1 900
Avsluta konsulentstödd familjehemsvård	Genomförd och i prognos		3 600
Avsluta placeringar i familjehem	Beslutad och i prognos	Placeringar avslutade under perioden apr-aug	1 000
Minska interna kostnader	Genomförd och i prognos		400
Sänka kostnader för placeringar BoU	Genomförd och i prognos	Avslutade placeringar	2 400
Vakanser tillsätts ej	Genomförd och i prognos	Tre stycken	681
Sänka kostnader för placeringar BoU	Pågår, ej i prognos	Erbjuda stöd på hemmaplan, nya och reviderade riktlinjer, se över arvoden och ersättningar till familjehem, Familjecentral	7 800
Minska utbetalningar, ekonomiskt bistånd	Pågår, ej i prognos	Se över riktlinjer och delegationsordning för ekonomiskt bistånd, arbeta med felaktiga utbetalningar.	800

UPPFÖLJNING PRIORITERINGAR

Prioritering	Tkr	Status	Kommentar
Familjecentral	1 033	Pågår	Pågår arbete med att finna lämplig lokal, skapa samverkansavtal
Anpassningar socialtjänstlagen	2 500	Pågår	Insatser utan behovsbedömning, tidiga insatser, förebyggande arbete
Verksamhetsbidrag Kvinnojouren	373	Klar	Utbetalt
Kostnad CMHV	37	Pågår	Faktureras från Västerås stad
Feriearbete	2 183	Utgår	Ingår i ram
Matlådor sommaraktivitet	60	Ej påbörjad	Har ännu inte blivit fakturerad
Tidiga insatser och hemmaplanslösningar	10 600	Pågår	Insatser utan behovsbedömning, tidiga insatser, förebyggande arbete
Hög ambition familjehemsvård	4 899	Pågår	Avsluta konsulentstödda familjehem och kontraktera egna familjehem

Prioritering	Tkr	Status	Kommentar
Omställningsarbete placeringssamordnare	1 031	Pågår	Familjehemssekreterare
Förebyggande arbete välfärdsbrottslighet	1 031	Pågår	Handläggare felaktiga utbetalningar ek. bistånd samt LSS

Uppföljning av Kommunfullmäktiges utvecklingsmål samt uppföljning av verksamhetens grunduppdrag

I följande avsnitt redovisas en sammanfattande analys av utvecklingen inom respektive målområde utifrån indikatorernas utfall jämfört med tidigare år. En sammanställning av indikatorer och nyckeltal kopplade till målen redovisas i Bilaga 1: Sammanställning av mål, indikatorer och nyckeltal. Bilagan fungerar som underlag för den analys, sammanfattning och slutsats som presenteras nedan.

ETT VÄXANDE SALA

Detta mål behandlar områdena demografi, delaktighet, trygghet, trivsel, jämlika levnadsvillkor, samverkan med civilsamhället och god utbildning. Social- och arbetsmarknadsnämnden bidrar till målet genom att stärka individers möjligheter till självförsörjning. Genom riktade insatser inom arbete, utbildning och kompetensutveckling ska fler ges förutsättningar att nå självständighet och egen försörjning.

Analys

Resultat som redovisas i bilaga 1 för åren 2024 och 2025 är hämtade från databasen Kolada. Data för innevarande år presenteras i Kolada under 2027. I bilagan redovisas därför siffror som är hämtade från eget verksamhetssystem. Perioden avser januari till juli 2026.

I juli 2026 var 678 personer inskrivna som arbetslösa i Sala kommun, vilket motsvarar en arbetslöshet på 6,4 procent. Jämfört med samma månad föregående år har arbetslösheten minskat med 48 personer, vilket visar att arbetsmarknaden har stärkts i Sala trots att konjunkturen fortfarande är förhållandevis svag. Arbetslösheten i Sala ligger under genomsnittet för Västmanlands län men på ungefär samma nivå som riket.

Av de inskrivna arbetslösa utgör utlandsfödda fortsatt en stor andel och har en betydligt högre arbetslöshet än inrikes födda. Gruppen långtidsarbetslösa minskar successivt men utgör fortfarande en stor del av de inskrivna arbetssökande. Arbetslösheten bland unga 18–24 år har utvecklats positivt. Antalet arbetslösa ungdomar uppgår till 91 personer, vilket är 17 personer färre än vid samma tidpunkt förra året.

Den minskade arbetslösheten bör inte enbart tolkas som ett resultat av en förbättrad arbetsmarknad. En viktig förklaring är att arbetsgivarnas rekryteringsbehov successivt har ökat inom vissa sektorer, framför allt vård, omsorg, utbildning och delar av tjänstesektorn. Detta visar att arbetsmarknaden i allt större utsträckning präglas av ett matchningsproblem snarare än en generell brist på arbetstillfällen. Verksamhetens viktigaste uppgift blir därför att minska den strukturella arbetslösheten genom att stärka individernas anställningsbarhet och förbättra matchningen mellan arbetssökande och arbetsgivare. Från Arbetsmarknadsenheten (AME) har 15 personer gått till jobb eller studier under perioden. Det är på samma nivå som 2025 trots att målgruppen har ökat behov av samordnade insatser.

Externa faktorer har haft stor betydelse för utvecklingen. Den förbättrade konjunkturen, lägre inflation och gradvis sjunkande räntor har stärkt företagets framtidstro och ökat rekryteringsviljan. Samtidigt påverkar förändringar i statliga regelverk verksamheten. Ökningen av antal hushåll som uppstår ekonomiskt bistånd beror sannolikt på sänkta ersättningsnivåer från A-kassan samt ökade boende- och levnadskostnader. Det förstärkta aktivitetskravet innebär att fler arbetssökande behöver delta i arbetsmarknadsinsatser och aktiviteter för att behålla sin ersättning. För kommunen innebär detta ett ökat ansvar att kunna erbjuda relevanta aktiviteter och säkerställa en nära samverkan med Arbetsförmedlingen. Därutöver påverkar den demografiska utvecklingen arbetsmarknaden. En åldrande befolkning ökar behovet av arbetskraft inom vård och omsorg samtidigt som färre personer i arbetsför ålder ska försörja fler äldre.

Även verksamhetens interna arbetssätt påverkar utvecklingen. Arbetsmarknadsenhetens samverkan med Ekonomiskt bistånd, samverkan med Arbetsförmedlingen, kommunens övriga verksamheter samt lokala arbetsgivare har stor betydelse för hur snabbt individer kan gå vidare till arbete eller studier. Ett ökat fokus på individanpassade insat-

ser, arbetsplatsförlagda aktiviteter och utbildningsinsatser har bidragit till att fler kunnat lämna arbetslöshet. Samtidigt innebär de ökade kraven på dokumentation, uppföljning och samordning att en större del av verksamhetens resurser behöver användas till administration och myndighetsutövning.

Framåtblickande bedöms arbetsmarknaden fortsätta förbättras i en försiktig takt under kommande år. Samtidigt kommer grupper som står långt från arbetsmarknaden även fortsättningsvis att kräva omfattande stödinsatser. Detta innebär att kommunens arbetsmarknadsarbete behöver präglas av fortsatt samverkan, flexibla insatser och ett tydligt fokus på kompetensförsörjning för att möta både arbetsgivarnas behov och de krav som följer av förändringar inom arbetsmarknadspolitiken.

Sammanfattning

Arbetsmarknaden i Sala har utvecklats positivt med minskad arbetslöshet, något bättre än länet i övrigt. Samtidigt har utlandsfödda och långtidsarbetslösa fortfarande svårt att etablera sig på arbetsmarknaden samt att antal personer som uppbär ekonomiskt bistånd ökar, vilket innebär att skillnader i levnadsvillkor kvarstår. Arbetsgivarnas ökade krav på utbildning, erfarenhet och språkkunskaper gör att riktade insatser för kompetensutveckling blir allt viktigare.

För att nå målet om "Ett växande Sala" behöver kommunen fortsätta stärka individens anställningsbarhet genom arbetsmarknadsinsatser, utbildning och nära samverkan med Arbetsförmedlingen, näringslivet, vuxenutbildningen och civilsamhället. Även om arbetsmarknaden påverkas av externa faktorer som konjunktur och nationell politik kan nämnden bidra genom effektiva insatser som leder fler invånare till arbete, egen försörjning och en långsiktigt hållbar kompetensförsörjning.

Målet är delvis uppfyllt.

Slutsats

Arbetsmarknaden i Sala utvecklas i en positiv riktning, men förbättringarna kommer ännu inte alla grupper till del. För att uppnå målet om Ett växande Sala krävs därför fortsatt fokus på riktade arbetsmarknadsinsatser, utbildning och samverkan för personer som står långt från arbetsmarknaden. Genom att stärka individens möjligheter till egen försörjning bidrar Social- och arbetsmarknadsnämnden både till ökad jämlikhet och till kommunens långsiktiga kompetensförsörjning, ekonomiska hållbarhet och attraktionskraft.

ETT HÅLLBART SALA

Detta målområde omfattar folkhälsa, utbildning, klimatpåverkan och social hållbarhet, med fokus på människors hälsa, välmående och egenförsörjning genom hela livet. Utvecklingen speglar de miljömässiga, sociala och ekonomiska dimensionerna av hållbarhet. Social- och arbetsmarknadsnämnden bidrar till målet genom att erbjuda förebyggande och tidiga insatser riktade till barn, unga och familjer. Samt att arbeta för att motverka socioekonomiska skillnader och bidra till mer jämlika livsvillkor i kommunen.

Analys

Resultat som redovisas i bilaga 1 för åren 2024 och 2025 är hämtade från databasen Kolada. Data för innevarande år presenteras i Kolada under 2027. I bilagan redovisas därför siffror som är hämtade från eget verksamhetssystem. Perioden avser januari till juli 2026.

Gällande aktualiseringar "vuxna utsatta för våld i nära relation" så ser vi en ökning. Resultatet påvisar att fler våldsutsatta individer aktualiserats. Ökningen kan bero på att verksamheten har fått bättre verktyg och metoder för att upptäcka våldsutsatta. Vilket leder till att flera kan erbjudas stöd och hjälp i större utsträckning än tidigare. Att erbjuda kompetenshöjande insatser för medarbetarna har gett en ökad förståelse och kunskap kring området våld i nära relationer. Det har också lett till förbättrad samsyn och samverkan. De rutiner och arbetsprocesser som har tagits fram och implementerats i verksamheterna är värdefulla verktyg för medarbetarna. Pågående aktiviteter, arbetsprocesser och insatser bedöms ha gett en positiv effekt för måluppfyllelsen. Det är av stor vikt att kunna fortsätta med de utbildning/kompetenshöjande insatserna främst till de nya medarbetarna som börjar. I dagsläget används statsbidrag för att kunna erbjuda kompetensutveckling och det är oklart om nya medel finns att söka nästa år. Arbetet fortgår enligt de styrande dokument som finns i verksamheterna för att bibehålla resultat och strävan efter att ytterligare förbättra resultatet.

Kostnad för missbruksvård fortsätter att minska. Vuxenheten har de tidigare år haft ca 1–2 pågående LVM ärenden (lag om vård av missbrukare i vissa fall). Vård för LVM är mer kostsamma än vård på hemmaplan. Under de senaste åren har inga beslut om LVM tagits vilket bidragit till en lägre vårdkostnad. Flera av de placeringar som var aktuell under 2023 hade en hög grad av samsjuklighet vilket också bidragit till dyrare placeringar. En bidragande orsak till att enheten lyckats sänka kostnaderna för missbruksvård har varit att bland annat tydliga rutiner skapats. Nya arbetsprocesser har implementerats som bidragit till en kvalitetshöjning genom bättre matchningar vid placering, strukturerat arbete inför, under och vid hemtagning av individer som är aktuella för externvård. Arbetet har lett till att stöd

och behandling i en större utsträckning kan erbjudas på hemmaplan. Tydliga gemensamma mål från ledning till handläggare har gett resultat. Enheten fortsätter att arbeta med de rutiner och processer som finns på enheten för att bibehålla eller förbättra målbilden.

Beträffande barn och unga som varit placerat i familjehem någon gång under året ser vi en ökning mellan 2023 och 2024. Resultatet är hämtat från Kolada och Sala jämförs med sju andra kommuner i landet och ligger i stort sett på samma nivå som fyra av kommunerna, två kommuner har nästa dubbelt så högt antal som Sala. En kommun ligger betydligt under Sala. Det pågår ett intensivt arbete med att minska antalet barn och unga som är placerade. Grunden för att kunna erbjuda och ge stöd och hjälp på hemmaplan är skapade. Reviderade riktlinjer, nya arbetsprocesser och samverkan med öppenvården är några av de faktorer som förväntas kunna leda till att minska placeringarna kommande period. Utifrån upprättad handlingsplan finns en tydlighet i de aktiviteter och åtgärder som ska leda till måluppfyllelse kommande period. Handlingsplanen följs upp regelbundet och revideras vid behov utifrån beslut från nämnd.

Att kunna erbjuda äldre insatser från hemtjänsten för att möjliggöra att de kan bo kvar hemma i eget boende så länge som möjligt är något som kommunen strävar efter. Invånare 80 + med hemtjänst har minskat något i jämförelse med samma period 2025, minskningen kan bero på flera samverkande faktorer. Under perioden har antalet avslagsbeslut varierat mellan cirka tre och sex per månad, medan resterande beslut har varit bifallsbeslut. Det innebär att andelen avslag är relativt låg. En möjlig förklaring till utvecklingen är arbetssättet vid det första hembesöket. I samband med det första besöket involveras oftast reahabteamet, som gör en bedömning av den sökandes behov av hemtjänst och hjälpmedel. I många fall framkommer det att den sökande i första hand är i behov av hjälpmedel och inte hemtjänst. Detta kan bidra till att behovet av hemtjänstinsatser minskar och därmed även antalet beslut om hemtjänst.

En annan faktor som kan ha påverkat utvecklingen är de nya riktlinjerna som togs fram sommaren 2025 i samband med att den nya socialtjänstlagen trädde i kraft den 1 juli 2025. Förändringarna i riktlinjer och arbetssätt kan ha påverkat både bedömningen av behov och utformningen av besluten. Det kan även finnas en skillnad i beslutens längd jämfört med tidigare. Tidigare hade hemtjänstkunder ofta längre beslutsperioder, medan besluten idag i större utsträckning gäller under kortare perioder. Detta kan innebära att antalet nya beslut och förlängningar påverkas över tid. Kostnaden för insatser kan ha en påverkan hos den enskildes vilja att ansöka om eller behålla insatsen. Det är svårt att veta hur antal beslutade hemtjänstinsatser utvecklas. Faktorer som kan påverka antal beslut i hemtjänsten är behovsbilden och lagstiftningen. Äldre över 80 år förväntas öka kraftigt under de kommande åren vilket innebär att behovet av vård och omsorg sannolikt kommer att öka.

Sammanfattning

Verksamheten har utvecklats positivt inom ett par områden. Verksamheten har ökat sin förmåga att upptäcka och erbjuda stöd till personer som utsatts för våld i nära relation samt sänkt placeringskostnader för vuxna. Verksamheten behöver fortsätta sitt arbete kring att finna alternativa lösningar för att kunna sänka placeringar för barn och unga. Fokus ligger på att erbjuda hemmaplanslösningar så långt det är möjligt. Även om hemtjänstinsatser till invånare 80 + minskat lite så betyder det sammantaget inte att färre individer får stöd i sin vardag utan stöd och hjälp kan ha skett av andra instanser. För att nå målet om Ett hållbart Sala behöver verksamheten fortsätta sitt arbete med att nå intentionen i socialtjänstlagen där stort fokus ligger på arbeta förebyggande, tidiga insatser samt lättillgänglig socialtjänst. Omställning till förändringarna i socialtjänstlagen pågår i alla verksamheter och behöver fortsätta att utvecklas genom olika anpassningar för att möta olika behov av stöd.

Målet är delvis uppfyllt.

Slutsats

Verksamhetens arbete avseende att erbjuda förebyggande och tidiga insatser riktade till barn, unga och familjer. Samt att arbeta för att motverka socioekonomiska skillnader och bidra till mer jämlika livsvillkor i kommunen utvecklas i rätt riktning. För att förbättra och uppnå målet krävs därför fortsatt fokus på implementering och omställning till förändringarna som skett i socialtjänstlagen. Genom att erbjuda förebyggande och tidiga insatser riktade till barn, unga och familjer samt bidra till mer jämlika livsvillkor i kommunen uppnås en högre måluppfyllelse.

ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Detta målområde syftar till att stärka medborgarnas, föreningslivets och näringslivets möjligheter till insyn och inflytande i kommunens verksamhet. Genom att främja delaktighet och transparens bidrar målet till ökad trygghet och en levande demokrati. Social- och arbetsmarknadsnämnden bidrar till målet genom att arbeta för att säkerställa rätts-säkra beslut, likvärdig service samt ett gott och respektfullt bemötande.

Analys

Resultat som redovisas i bilaga 1 för åren 2024 och 2025 är delvis hämtade från databasen Kolada. Data för innevarande år presenteras i Kolada under 2027. I bilagan redovisas därför siffror som är hämtade från eget verksamhetssystem. Perioden avser januari till juli 2026.

Öppenvårdsinsatserna till vuxna har ökat markant jämfört med föregående år. Den största ökningen kan förklaras av att det numera är möjligt för vuxna att få stöd utan individuell behovsbedömning. Över hälften av de vuxna som har kommit till öppenvården har tagit del av insatser utan en sådan bedömning. Resultatet ligger helt i linje med den omställning som har genomförts inom verksamheten och med intentionerna i den nya socialtjänstlagen, där möjligheten att erbjuda stöd utan individuell behovsprövning är en viktig del. I samband med förändringarna i socialtjänstlagen har verksamheten utökat antalet öppenvårdsinsatser utan behovsprövning. Ovanstående kan vara en av anledningarna till att fler nyttjar insatserna. Att fler invånare nyttjar öppenvårdsinsatser behöver inte betyda att problemen i kommunen har ökat. I Salas fall tros den största anledningen till ökningen vara ett tecken på att socialtjänsten och öppenvården blivit mer tillgänglig, bättre på att upptäcka behov och lyckas erbjuda stöd tidigare. Den främsta utmaningen framöver blir att bibehålla den positiva utvecklingen och samtidigt säkerställa att verksamheten har kapacitet att möta den ökade efterfrågan. När fler vuxna får tillgång till stöd utan individuell behovsbedömning behöver verksamheten fortsätta utveckla arbetssätt, tillgänglighet och insatser så att stödet håller god kvalitet och når rätt målgrupper. Det blir också viktigt att följa upp vilka effekter de tidiga och lättillgängliga insatserna får, så att resurserna används på ett ändamålsenligt sätt.

Öppenvårdsinsatserna till barn och unga har minskat något från förra året enligt den statistik som verksamheten själv tagit fram. Bedömningen är dock att minskningen inte nödvändigtvis speglar en faktisk minskning av antalet insatser, utan snarare kan ha samband med förändrade rutiner för registrering och dokumentation. I början av året infördes ett arbetssätt där insatser utan behovsprövning skulle dokumenteras i verksamhetssystemet och egna upprättade filer skulle avslutas. När verksamheten senare skulle ta ut statistik visade det sig att verksamhetssystemet inte kunde leverera den data som efterfrågades. Under en period hade den tidigare egna Excel-filen samtidigt avslutats, vilket innebar att ärenden som kom in inte registrerades vare sig i verksamhetssystemet eller i den egna statistiken. Det finns därför sannolikt ett visst bortfall i statistiken. Sammantaget är bedömningen att statistiken behöver tolkas med viss försiktighet och att den redovisade minskningen inte fullt ut speglar verksamhetens faktiska omfattning. Verksamhetens upplevelse är att omfattningen av insatserna till barn och unga ligger på en likvärdig nivå som föregående år, snarare än att den faktiskt har minskat.

Verksamheten har ökat andelen handläggare med socionomutbildning och minst ett års erfarenhet. Trots en förbättring av resultatet har enheten under perioden haft och har fortfarande hög personalomsättning. Idag finns flera vakanta tjänster. Det är som tidigare år svårt att rekryterat socionomer. De nyrekryterade medarbetarna har varit nyexaminerade och utan erfarenhet av arbete inom socialtjänsten. Verksamheten har för avsikt att endast anställa socionomer till utredartjänster på barn och unga utifrån rådande lagkrav. För att täcka upp vakanta tjänster finns på IFO en resurshandläggare (socionom) som finns att tillgå i de fall det blir ett glapp under rekryteringsprocessen. Resurshandläggaren har en period stöttat upp på enheten Barn och unga. Vid hög personalomsättningen innebär att erfarenhet och kompetens försvinner ur verksamheten. När erfaren personal slutar behöver ny personal återkommande introduceras, handledas och utbildas in i verksamhetens olika arbetsprocesser. Verksamheten behöver framgent kunna attrahera fler sökande till socialtjänstens lediga tjänster och samtidigt hitta sätt att få fler att stanna kvar på sina tjänster. Detta sker genom att arbeta med båda delarna parallellt. Arbetsmiljö, rimlig arbetsbelastning, stöd från kollegor, gott ledarskap och karriärvägar och möjligheter till utveckling är centrala delar i de åtgärder som krävs.

Sammanfattning

Verksamhetens bidrag till målen i Ett tryggt och rättvist Sala har utvecklats positivt bland annat utifrån att de öppenvårdsinsatserna som erbjuds till vuxna i kommunen har ökat i antal och nyttjandet av insatserna har också ökat.

Öppenvårdsinsatserna till barn och unga visar en viss minskning jämfört med föregående år. Förändrade rutiner för registrering och dokumentation har lett till brister i statistikunderlaget och sannolikt ett visst bortfall av ärenden. Verksamhetens egen bedömning är att omfattningen av insatserna i praktiken ligger på ungefär samma nivå som föregående år, snarare än att insatserna faktiskt har minskat.

Verksamheten har ökat andelen handläggare med socionomutbildning och minst ett års erfarenhet, men har samtidigt fortsatt hög personalomsättning och flera vakanta tjänster. Det är svårt att rekrytera erfarna socionomer, vilket innebär att nyanställda ofta är nyexaminerade och saknar erfarenhet från socialtjänsten. För att möta lagkraven är ambitionen att endast anställa socionomer till utredartjänster inom barn och unga. Den höga personalomsättningen leder till att viktig erfarenhet och kompetens försvinner, samtidigt som ny personal behöver introduktion, handledning och utbildning. För att minska problemen behöver verksamheten både förbättra möjligheterna att rekrytera kompetent personal och skapa bättre förutsättningar för att behålla personal.

Målet är uppfyllt.

Slutsats

Verksamheten har utvecklats positivt på flera områden. Det finns en medvetenhet i hur öppenvårdsinsatser till både vuxna, barn och unga kan utvecklas och förbättras. För att bibehålla det goda resultatet om Ett tryggt och rättvist Sala krävs därför fortsatt fokus på det arbete som är påbörjat och skapa förutsättningarna för att verkställa de aktiviteter som krävs. En utveckling av kvalificerade öppenvårdsinsatser en viktig del i utvecklingen då medborgare kan få stöd på ett mindre ingripande sätt. Verksamheten behöver minska personalomsättningen, attrahera nya medarbetare och behålla den kompetens som finns.

Framtiden

- Arbetet med en budget i balans kommer att vara fortsatt prioriterat under kommande period.
- Fortsatt arbete mot att verksamheterna blir mer förebyggande och lättillgänglig för invånarna i kommunen.
- Arbetet med en kommungemensam barnkonsekvensanalys fortgår med fokus på dialog med barn och unga, dialog med civilsamhället samt ta fram konkreta utvecklingsförslag.
- Påbörja arbete med att implementera verktyget ISU (Individbaserad systematisk uppföljning) som innebär att beskriva, mäta och dokumentera enskilda personers behov och problem, de insatser som ges, samt vilket resultat det leder till.
- Arbeta vidare med det nya lagstadgade aktivitetskravet genom att fokusera på individuella bedömningar, nära samverkan med Arbetsförmedlingen och meningsfulla arbetsmarknadsinsatser som stärker den enskildes förutsättningar att nå egen försörjning.
- Fortsätta förbereda inför kommande lagförändringar i samband med samsjuklighetsreformen. Arbetet sker tillsammans med representanter från Region och kommuner i länet. Reformen träder i kraft 1 januari 2028.
- Följa de nya utredningar som regeringen tillsatt utifrån personligassistens. Utredningarna innehåller ett tydligare regelverk för långsiktiga och stabila förutsättningar för personlig assistans samt ett krav på att personer som bosätter sig i Sverige ska kvalificera sig för insatsen.
- Utreda hur kontoret kan utveckla användandet av AI-stöd inom dokumentation och journalföring.
- Ta del av Region Västmanlands kunskapshöjande insatser i form av bl a föreläsningar gällande arbete med unga som varken arbetar eller studerar (UVAS) och kommunernas aktivitetsansvar (KAA).
- Fortsatt implementering av den digitala relations- och föräldrastöds appen.
- Kompetenshöjande insatser gällande *"Synliggöra våld i ungas relationer"* fortgår.
- Fortsatt implementering av det digitala verktyget Kuben som tillsammans med IBIC (Individens behov i centrum) kommer att utgöra ett strukturerat stöd för behovsbedömningar och resursfördelning inom social omsorg.
- Inventering och riskbedömning kommer att göras av kontorets säljverksamhet i enlighet med den nya lagen (2026:578) om offentlig säljverksamhet. Rutiner för särredovisning och utvärdering av verksamheten ska genomföras och implementeras.

BILAGA 1

Sammanställning av mål, indikatorer och nyckeltal.

Bilagan utgör underlag för den analys, sammanfattning och slutsats som presenteras under målavsnittet.

MÅL 1 ETT VÄXANDE SALA

Grunduppdragsmål	Indikator	Nyckeltal	2024	2025	2026	Utveckling
Stärka individers möjligheter till självförsörjning	Arbetsmarknadsetablering	Antal inskrivna arbetslösa 16–66 år. Arbetsförmedlingen. (Innan 2026 var åldersspannet 16–65år)	599	726	678	
Öka delaktighet och inflytande	Arbetsmarknadsinsats	Resultat vid avslut i kommunens arbetsmarknadsverksamhet, deltagare som börjat arbeta eller studera, andel (%). Kolada.	30 *Delår 17	27 *Delår 15	-- *Delår 17	
Stärka individens möjligheter till självförsörjning	Arbetsmarknadsinsats	Personer i kommunens aktivitetsansvar, andel (%) av inv. 16–19 år. Kolada	16,1 *Delår 69	13,9 *Delår 65	-- *Delår 68	
Stärka individens möjligheter till självförsörjning	Arbetsmarknadsinsats	Deltagare i arbetsmarknadsåtgärd (antal). Kolada	227 *Delår 179	203 *Delår 171	-- *Delår 164	
Ekonomisk och social trygghet	Ekonomiskt bistånd	Andel långvariga biståndsmottagare (10 månader eller mer). Kolada	49,0 *Delår 118	44,0 *Delår 103	-- *Delår 125	
Ekonomisk och social trygghet	Ekonomiskt bistånd	Andel hushåll med ekonomiskt bistånd. Kolada	280 *Delår 228	267 *Delår 227	-- *Delår 247	

*Egen statistik som redovisas och analyseras under rubrik *Ett växande Sala*

MÅL 2 ETT HÅLLBART SALA

Grunduppdragsmål	Indikator	Nyckeltal	2024	2025	2026	Utveckling
Minska ojämlikhet i levnadsvillkor	Social utsatthet	Aktualiseringar vuxna utsatta för våld i nära relation. Kolada	48,9 --	17,7 *Delår 10	-- *Delår 27	
Minska ojämlikhet i levnadsvillkor	Missbruksvård	Köpt missbruksvård (andel %). Kolada	39,5 *Delår 3,7 mnkr	34,5 *Delår 3,5 mnkr	-- *Delår 2,4 mnkr	
Minska ojämlikhet i levnadsvillkor	Barn och unga, placering i familjehem någon gång under året	Antal B&U placeringar per 1000 invånare. Kolada	14,5 *Delår 61	-- *Delår 81	-- *Delår 84	
Minska ojämlikhet i levnadsvillkor	Invånare 80 + med hemtjänst i ordinärt boende, andel (%)	Antal invånare. Kolada	14,6 *Delår 318	12,4 *Delår 431	-- *Delår 415	

*Egen statistik som redovisas och analyseras under rubrik *Ett hållbart Sala*

MÅL 3 ETT TRYGGT OCH RÄTTVIST SALA

Grunduppdragsmål	Indikator	Nyckeltal	2024	2025	2026	Utveckling
Öka delaktighet och inflytande	Delaktighet/uppföljning	Öppenvårdsinsatser vuxen inkl VIR. inkl öppen ingång. Egen statistik	200 (helår) --	138 (helår) *Delår 80	-- *Delår 100	
Öka delaktighet och inflytande	Delaktighet/uppföljning	Öppenvårdsinsatser barn och unga inkl öppen ingång. Egen statistik	131 --	186 *Delår 133	-- *Delår 111	
Trygga rättssäkerhet och lika behandling	Andel handläggare med adekvat utbildning	Handläggare med socionomutbildning och minst ett års erfarenhet av barnutredningar, andel (%). Kolada	80	52	-- *Delår 67	

*Egen statistik som redovisas och analyseras under rubrik *Ett tryggt och rättvist Sala*

DELÅRSRAPPORT 2026

X-XX-XX | DIARIENUMMER 20XX/XXX

SALA KOMMUN

Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

